

ГОДИШЊИ ИЗВЕШТАЈ

2021

**ГОДИШЊИ ИЗВЕШТАЈ
ОРГАНИЗАЦИЈЕ ПРИЈАТЕЉИ ДЕЦЕ
СРБИЈЕ ЗА 2021. ГОДИНУ**

САДРЖАЈ

УВОДНИ ДЕО	2
ПРОГРАМСКИ ДЕО	3
А. СТАЛНИ ПРОГРАМИ	3
А 1. ДЕЧИЈА НЕДЕЉА.....	3
А 2. КЊИЖЕВНА НАГРАДА „НЕВЕН“.....	18
А 3. ПРИЗНАЊЕ ДОБРА ИГРАЧКА	18
А 4. ПРИЗНАЊЕ МАСЛАЧАК.....	18
А 5. БЕЏЕВИ И ДОБРОДОШЛИЦЕ ЂАЦИМА ПРВАЦИМА.	18
А 6. ТАКМИЧЕЊЕ ЗА НАЈБОЉУ ДЕЧИЈУ КАРИКАТУРУ „МАЛИ ПЈЕР“	18
Б. ПОСЕБНИ ПРОГРАМИ И АКТИВНОСТИ	19
Б 1. ИНСТИТУЦИОНИ ГРАНТ – ЗАЈЕДНО ЗА АКТИВНО ГРАЂАНСКО ДРУШТВО (Швајцарска агенција за развој, Хелветас, Грађанске иницијативе).....	19
Б 2. НИСАМ РОБА НИСАМ МЕТА- ЗАШТИТИМО ДЕЦУ У МЕДИЈИМА (Београдска отворена школа).....	20
Б 3. БОРИМО СЕ ЗА ПЛАНЕТУ! – ДЕЦА И МЛАДИ АКТИВИСТИ ЗА ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ (Европска омладинска фондација Савета Европе)	21
Б 4. НОВИ ПОЧЕТАК ЗА НОВЕ БЕБЕ (P&G).....	21
Б 5. ТОПЛИ ОБРОК ЗА СВАКО ДЕТЕ (P&G).....	21
Б 6. ХИГИЈЕНСКА СРЕДСТВА ЗА НАЈУГРОЖЕНИЈУ ДЕЦУ (P&G).....	22
Б 7. ОНЛАЈН КОНФЕРЕНЦИЈА „КАКО ПОДРЖАТИ МЕНТАЛНО ЗДРАВЉЕ ДЕЦЕ У ДОБА КОВИД-19“, СВЕТСКИ ДАН ДЕТЕТА 2021. (Народна скупштина)	22
Б 8. ХУМАНИТАРНА АКЦИЈА „МОЈ ПРВИ НОВОГОДИШЊИ ПАКЕТИЋ“	25
ОСТАЛЕ АКТИВНОСТИ – НОВИ ПОДСТИЦАЈИ И ИНИЦИЈАТИВЕ	26
1. “ЈА У ПАНДЕМИЈИ” – проблеми менталног здравља из угла детета	26
2. Ставови средњошколаца о заштити животне средине!	26

УВОДНИ ДЕО

Пријатељи деце Србије (ПДС) је организација цивилног друштва која се бави бригом о деци, а мисија јој је да својим деловањем доприноси заштити, промоцији и остварењу права детета, стварању услова за сигурно и срећно детињство, живот сваког детета у подржавајућем и инклузивном породичном и друштвеном окружењу. Залажемо се за остваривање права на квалитетно образовање, здравствену и социјалну заштиту, за поштовање положаја детета у друштву, за слободан, хармоничан и оптималан развој, здраву и безбедну животну средину и пуну партиципацију деце у областима које их се тичу, а у духу наше традиције и Конвенције о правима детета и свих осталих позитивних међународних и домаћих прописа.

Пријатељи деце Србије делују као организација и као асоцијација општинских организација које се укључују у различите активности и пројекте које ПДС реализује на националном и регионалном нивоу. Организација има канцеларију у Београду, као и стално и повремено запослене професионалце/ке, а окупља и велики број стручних сарадника/ца који/е се баве децом: ствараоца за децу, наставника/ца, родитеља, студената/киња и осталих заинтересованих грађана/ки.

И ова година је услед пандемије КОВИД-19 била додатно изазовна и захтевала је обимно и захтевно прилагођавање. Упркос свему, ПДС је великим ангажовањем запослених, управљачких тела, сарадника, активиста и волонтера успео да одржи сталне програме, али и започне значајне нове иницијативе и пројекте, чиме је показан висок ниво професионализма и спремности на реаговање у кризним ситуацијама, што је резултирало значајним растом активности, видљивости и финансијској диверзификацији.

Од посебног значаја је чињеница да је ПДС поново био изабрани организатор и реализатор Дечије недеље, као и чињеница да смо у претходној години до краја прешли на програмски рад кроз 5 програма: Култура и медији, образовање, Инклузија и социјална заштита, Безбедност и здравље, Здрава животна средина и одрживи развој

У 2021. години кроз активности, програме и пројекте сарађивали смо са још већим бројем донатора и партнера: Владом Републике Србије, Народном Скупштином РС, Министарством за бригу о породици и демографију, Министарством културе и информисања, Министарством просвете, науке и тех. развоја, Скупштином града Београда, Заштитником грађана, Швајцарском агенцијом за развој, Европском омладинском фондацијом Европске комисије, Београдском отвореном школом, великим бројем организација цивилног друштва, као и Грађанским иницијативама, Мрежом организација за децу Србије (МОДС) и Националном асоцијацијом практичара/ки омладинског рада (НАПОР), као и корпоративним сектором.

У 2021. су остварени многобројни програми, пројекти и активности, били смо активни у владином и невладином сектору, а постигнута је и одрживост рада канцеларије са још једном запосленом особом (програмском координаторком) – што је у општем друштвеном окружењу зачајан резултат. У односу на 2020. годину остварен је финансијски промет увећан за 120 одсто – што је показатељ значајног увећања броја програмских активности и веће подршке донаторске заједнице. Чланови Управног одбора ПДС, током 2020. одржали су две редовне седнице (једну онлајн), а у редовној су директној и писаној комуникацији са извршном директорком у вези свих текућих питања у вези са радом канцеларије, и према својим могућностима укључени у планирање и реализовање свих активности. Председница УО у редовној је комуникацији са канцеларијом, укључујући и реализацију неопходних састанака, када год је то било потребно. У 2021. години одржана је редовна онлајн седница Надзорног одбора, а у септембру 2021. и Скупштина Пријатеља деце Србије чији домаћин је била Градска општина Звездара. Чланови Скупштине редовно су електронски информисани о деловању организације и у контакту су са републичком канцеларијом спрам својих потреба и афинитета.

ПРОГРАМСКИ ДЕО

У сарадњи са градском и општинским организацијама, као и надлежним институцијама, организацијама, удружењима и грађанима, планирани су, организовани, праћени, реализовани и евалуирани следећи стални програми/пројекти/активности:

А. СТАЛНИ ПРОГРАМИ

А1: ДЕЧИЈА НЕДЕЉА

Национална манифестација *Дечија недеља (ДН)* повезује све важне актере у заштити и промоцији дечијих права, како државне институције, тако и цивилне и струковне организације, подстичући даље унапређење услова за бољи положај детета у нашем друштву.

На нашим просторима *Дечија недеља* се обележава од 1934. године, а од тада до данас, програмски циљеви се развијају и мењају, пратећи стварне проблеме и анализирајући потребне промене у овој области, као и сензибилишући јавност на пуно остваривање дечијих права. Ова манифестација је од 1987. године, на предлог организације Пријатељи деце Србије, уведена у Закон о друштвеној бризи о деци и сваког октобра је препознају и у њену реализацију се укључују многобројне владине институције, удружења грађана, као и угледни појединци посвећени деци. Од 2018. године *Дечија недеља* се налази у Закону о финансијској подршци породица са децом.

Реализација активности *Дечије недеље*, уз покровитељство Министарства за бригу о породици и демографију, подстиче све релевантне друштвене актере на потребу константног и квалитетног пружања образовне, социјалне, здравствене, културне и финансијске подршке сваком детету у нашем друштву, а у складу са актуелним потребама и изазовима. *Дечија недеља* је од посебне важности и због тога што подстиче и промовише пуну партиципацију деце, а у њеној реализацији инсистира се на директном учешћу деце у друштвеном животу. Слободно формирање и изражавање мишљења о свим питањима која се тичу деце, у складу са годинама живота и зрелошћу, представља основ за даљи развој сваког демократског друштва.

Конвенција Уједињених нација (УН) о правима детета, усвојена је 20. новембра 1989. године на Генералној скупштини УН и представља најзначајнији међународни документ у области људских права који се тиче детета, као и најшире прихваћени правни инструмент за заштиту људских права. Овим документом, на једном месту, дефинисана су грађанска, политичка, економска, социјална, здравствена и културна права детета. Република Србија је 18.12.1990. године ратификовала Конвенцију УН о правима детета, а ове године је *Дечија недеља* била прилика, да обележавајући овај значајан јубилеј, преузете обавезе према деци – наставимо да остварујемо и унапређујемо.

Програм активности *Дечије недеље*, на републичком и локалном нивоу, остварен је уз пуну партиципацију деце и младих широм Републике Србије. Остварени су циљеви ове дугогодишње манифестације која скреће пажњу на децу и младе као субјекте права и носиоце захтева према држави у остваривању тих права, а сви програми били су вођени у духу Конвенције о правима детета УН и осталим релевантним међународним и националним документима и позитивним прописима.

ПОНЕДЕЉАК, 04. октобар, 12:00-13:30 сати, Палата Србија

ОТВАРАЊЕ ДЕЧЈЕ НЕДЕЉЕ

- **Јавна и медијска промоција**

Свечано отварање *Дечије недеље* у Палати Србије почело је песмама које је извела Вокална група Дечјег културног центра „Нађи своју звезду“ : КАД БИХ БИО ПТИЦА и ПЕСМА О МАМИ.

Водитељ Владимир Јелић се осврнуо на дугу традицију ове манифестације, која се на нашим просторима обележава од 1934. године, и од тада се мења и развија прилагођавајући своје програмске циљеве стварним потребама и проблемима деце и додао да овогодишњу ДЕЧИЈУ НЕДЕЉУ Министарство за бригу о породици и демографију

Републике Србије и организација Пријатељи деце Србије обележавају под слоганом “ДЕТЕ ЈЕ ДЕТЕ ДА ГА ВОЛИТЕ И РАЗУМЕТЕ”.

Министар Радомир Ратко Дмитровић је званично отворио свечаност, говорећи о важности очувања породице као основе сигурног детињства и остваривања дечјих права. Министар је истакао да је деце све мање, те да је мисија Министарства за бригу о породици и демографију управо побољшање у тој области.

Председник Народне скупштине и одбора за права детета НС, Ивица Дачић, осврнуо се на постојећу у области права детета, истичући да је доста тога урађено, и рекао да су државни органи спремни на унапређивање. Такође, замолио је да деца буду отворена да опросте одраслима, ако их некада не разумеју.

Анамарија Вичек, државна секретарка Министарства просвете, науке и технолошког развоја је истакла да је важно уједињавати све актере задужене за бригу о деци и да у оквиру образовног система, свакога дана треба водити рачуна о остваривању права детета.

У име УНИЦЕФ-а обратила се госпођа Yosi Echeverry Burckhardt, заменица директорке УНИЦЕФ-а у Србији, која је дала преглед настојања Србије у унапређивању положаја детета и похвалила све напоре учињене да се деца, посебно она из рањивих група, нађу у што бољем положају, те да је УНИЦЕФ у томе увек партнер.

У име Пријатеља деце Србије обратила се Ива Ераковић, извршна директорка ове организације, позвавши присутне да децу воле, разумеју и штите, а да се Дечија недеља никада не затвара, већ да читаве године активно бринемо о положају сваког детета у друштву.

Признања МАСЛАЧАК које организација Пријатељи деце Србије додељује као друштвено признање за добротинство деци ове године, припало је НАЂИ АРНАУТОВИЋ.

Нађа је са 17 година, у жеку пандемије КОВИД-19, иницирала акцију „Заједно у карантину“ која је имала за циљ да помогне младима да се носе са изазовима пандемије. Приметивши да је социјална изолација утицала да се она и њени вршњаци осећају усамљено, безвољно, уплашено и тужно, а да је ментално здравље и даље табу тема, Нађа је решила да нешто предузме. Покренула је онлине сусрете на којима су млади могли да уз помоћ школских психолога, педагога, говоре о томе како се осећају, шта их брине и да буду једно другом подршка и охрабрење. Затим су млади добијене савете делили на друштвеним мрежама са вршњацима како би допрле до што више вршњака. За ову акцију Нађа је кандидат из Србије у овој години - за награду МЛАДА ХРАБРОСТ, института Раул ВаЛенберг из Шведске.

Нађа је матуранткиња гимназије „Бора Станковић“ у Нишу.

Свечаност је завршена коктелом.

УТОРАК, 5. октобар, 12:00-16:00 сати, Народна скупштина Републике Србије
СЕДНИЦА УЧЕНИЧКИХ ПАРЛАМЕНАТА

- **Скуп представника ученичких парламената из тридесет општина у Србији кроз интерактивну дебату „За свако дете! – важност вршњачке подршке у остваривању права детета“**

У оквиру програма Дечије недеље 2021, 5. октобра 2021. одржана је седница ученичких парламената под називом „За свако дете! – важност вршњачке подршке у остваривању права детета“, на којој је учествовало 70 средњошколаца из 32 општине.

Организатори су били Министарство за бригу о породици и демографију, Народна скупштина РС и Пријатељи деце Србије. Догађајем су ко-председавале Вера Влашки, ученица Математичке гимназије из Београда, и Нађа Арнаутовић, ученица гимназије „Бора Станковић“ из Ниша.

Председник Народне скупштине Републике Србије и председник Одбора за права детета Ивица Дачић је уводним обраћањем отворио догађај.

Помоћница Министра за бригу о породици и демографију Александра Чамагић и директорка Пријатеља деце Србије Ива Ераковић, дале су преглед мера које држава и организације грађанског друштва чине по питању права детета у Србији у претходној години.

Оливера Зечевић испред Министарства унутрашњих послова представила је пример добре праксе институционалне подршке укључивању деце као савезника у едукацији на тему безбедности деце и младих.

Дражен Зацери, омладински радник и члан УО Пријатеља деце Србије представио угао омладинског рада као начина за подстицање

Теме о којима се дискутовало су:

- Шта бисмо могли да урадимо у наредном периоду на повећању активизма деце у школи и локалној заједници;
- Како повећати заједништво међу децом;
- Примери добре и лоше праксе;
- Шта бисте могли ви као ученици да предузмете, покренете итд, шта видите као препреке, шта вам помаже, које страхове и бриге имате у овој теми, шта би желели да поручите доносиоцима одлука будући да ће се закључци упутити Влади Србије.

• **Закључци дебате су обликовани у препоруке:**

Проблем	Препорука
<p>Недовољне плате запослених у просвети не стимулишу их да раде на васпитном аспекту образовања који би допринео већем заједништву и солидарности међу децом, као и већем подстицају партиципације деце у животу школе и локалне заједнице.</p>	<p>Услови у којима раде запослени у просвети треба да се побољшају, чиме ће се елиминисати материјалне баријере у васпитном раду са децом, што утиче на повећање заједништва деце.</p> <p>Повећати плате запослених у просвети.</p> <p>Више педагога и психолога у школама. Свакоме треба помоћ и подршка, а они немају времена за то због формалних обавеза.</p>
<p>Школе немају довољно материјалних услова да би пратиле трендове у животу деце и младих, као и њихових вршњака у свету.</p>	<p>Наставити постојећи рад на унапређењу техничке опремљености школа. Набавка опреме за дигиталне садржаје, омогућавање пројектне наставе за подстицај тимског рада, формирати буџетске линије школа за рад секција, то све треба да допринесе повећању заједништва и солидарности код деце.</p>
<p>Пандемија КОВИД-19 знатно је утицала на односе ученика у одељенској заједници, због поделе ученика на групе и онлајн наставе. Деца се и не познају више довољно а камоли да имају осећај припадности. Посебно су тешко погођене генерације којима је пандемија обухватила прелаз са вођења одељења од стране учитеља/це, на наставнике (пети и шести разред основне школе) као и кризни период промене средине и адолесцентског периода - прву и другу годину средњошколског образовања.</p>	<p>Чим се укаже прилика интензивирати наставу ван учионице, секције, излете, наставу у природи, посете музејима, позориштима, екскурзије и сл. активности које доприносе повезивању деце и младих. Еколошке акције су одличне методе за подстицање тимског рада и заједништва најразличитијих група деце међу којима иначе постоје баријере.</p>
<p>Ослабиле су социјалне вештине деце и</p>	<p>Појачати подршку раду ученичких</p>

<p>младих, повећана је индивидуализација и раздвајање деце, што услед социјалних глобалних трендова, што као последица јачања социо-економских неједнакости деце. Деца не могу артикулисати свој глас нити бити ефектно активна у одбрани или заступању својих интереса, ако не делују у вршњачкој групи.</p>	<p>парламената и удружењима која раде са децом и младима и која их окупљају у клубове и сличне форме организовања.</p> <p>Потребно је да се донесе јасан план подстицаја вршњачке солидарности и заједништва.</p>
<p>Нормативни оквир који прописује права детета на конкретном нивоу (не само као општи документ попут Конвенције о правима детета УН) не постоји. Запосленима у просвети није сасвим јасан корпус права детета, те не могу ни ефикасно да ученике упознају са њима. Таквих примера је пуно у свакодневном животу, рецимо код лекара, у школи, у контакту са полицијом, судом и сл. Образовање у области права детета у Србији не садржи јасне механизме примене који би били јавни и разумљиви деци.</p>	<p>Направити сет докумената који упознаје децу са њиховим правима у школи, код лекара, у полицији, суду и сл. Поставити јасне и ефикасне механизме који контролишу и гарантују права детета.</p>
<p>У школи деца имају и по 17 предмета, што је превише. Упркос томе многи ученици немају основна функционална знања.</p>	<p>Потребна је константна модернизација наставних програма. Као и измене система који изазива стрес код деце и подстиче их на такмичење (систем у коме је оцена важнија од знања).</p> <p>У школским програмима дати већи приоритет практичним животним вештинама (нпр. знања из области финансијске и правне писмености деце).</p>
<p>Деца из рањивих категорија, додатно су искључена из вршњачке групе.</p>	<p>Потребни су механизми спречавања изолације детета из вршњачке групе због неке карактеристике (инвалидитет, порекло, језик, деца на</p>

	<p>институционалном смештају, деца из сеоских подручја и сл). Упознавати децу са различитостима које постоје и подстицати их да уоче њихове предности, као и да развију солидарност према истим.</p>
<p>Наставници најчешће преносе знање а не посвећују се довољно мотивисању ученика да разумеју шта се учи и зашто се учи.</p>	<p>Унапредити компетенције просветних радника за мотивисање ученика и прилагођени педагошки приступ.</p> <p>Установити механизме подршке радницима у образовању.</p>
<p>Родитељи немају довољно времена и компетенција да се адекватно баве сопственом децом у сусрету са различитим изазова са којима се сусрећу у свакодневном животу.</p> <p>Образовни систем често позиционира дете, родитеље и наставнике у супротстављене таборе.</p>	<p>Потребно је ојачати активну улогу родитеља у животу своје деце, а како би се то остварило неопходна је системска подршка родитељима кроз различите облике едукација, оснаживање простора за комуникацију међу родитељима и наставницима, али и родитељима међусобно (нпр. кроз оснивање и јачање родитељских савета и других облика заједничког институционалног и ванинституционалног деловања).</p>
<p>Механизми који постоје и имају за циљ остваривање права детета и партиципацију деце (нпр. Ученички парламенти), се не примењују у свим школама подједнако и у пуном капацитету.</p>	<p>Потребно је увести у закон о основама образовања и васпитања да парламент није могућност за школу већ обавеза, и да се рад ученичког парламента вреднује као сваки други аспект образовања од стране просветне инспекције. Потребно увести стални дијалог министарства просвете и деце, кроз периодичне састанке. Исто и за представнике деце и министарства здравља и министарства</p>

	социјалне заштите.
--	--------------------

На следећем линку налази се Седница у целини: [ЛИНК](#)

СРЕДА, 6. октобар, 11:00-13:00 сати, адреса

Јавна дебата “Утицај епидемије КОВИД-19 на остваривање права детета у Србији“

У оквиру програма Дечије недеље 2021, 6. октобра 2021. одржана је јавна дебата “Утицај епидемије КОВИД-19 на остваривање права детета у Србији“, на којој су из различитих углова сагледани: положај деце у доба пандемије у нашем друштву, изазови и проблеми, као и могућа решења. На јавној дебати активно учешће узела су деца и представници цивилног сектора.

На дебати су у својству говорника говорили: **државна секретарка Министарства за бригу о породици и демографију Милка Миловановић Милић, представница УНИЦЕФ-а Јелена Зајегановић, проф. др Славица Ђукић Дејановић, Јасмина Миковић, директорка Центра за права детета, Саша Стефановић, директор Мреже организација за децу и Ива Ераковић, извршна директорка Пријатеља деце Србије**, која је и модерирала догађај.

Представнице Владе РС су образложиле нормативу у овој области, као и напоре да се превазиђу проблеми у остваривању права детета у доба пандемије, такође говорећи и о изазовима у свим узрастима деце, као и породица у целини. Представница УНИЦЕФ-а је направила компаративну анализу утицаја епидемије на децу у свету и Србији, са освртом на повећано сиромаштво породица и деце, као и посебно угрожено ментално здравље деце. Представници цивилног сектора представили су актуелна истраживања која показују како деца и млади виде свој положај у пандемији.

Истраживања која су рађена о утицају пандемије на живот деце, показала су забрињавајуће информације о последицама пандемије на образовање, социјалну заштиту, али и психичко здравље деце и младих.

Деца су током дискусије исказала забринутост у вези начина образовања у време пандемије, као и опречних информација које добијају у вези са епидемијским мерама и вакцинацијом и позивали су се на личне примере.

Сви говорници били су уједињени у ставу да је за децу и младе битно да одлуке доносе на основу научних сазнања, да буду селективни у избору информација и оснажени за критичко сагледавање информација којима су изложени.

На основу излагања и дискусије, формулисане су следеће препоруке:

1. Учинити све неопходне мере, на нивоу превенције и интервенције, да деца не постану највеће индиректне жртве пандемије КОВИД-19;

2. Боље праћење и имплементација постојеће законске регулативе, те континуирани рад на задржавању достигнутих стандарда у заштити права детета, упркос пандемији КОВИД-19, као и потреба за даљим унапређењем нормативног и институционалног оквира у Србији;
3. Базирати политике и праксе у доба КОВИД-19 на истраживањима и реалним могућностима, те рационално планирати и усмеравати средства на основу истих;
4. Повећање доступности и већа улагања у системе од којих директно зависи стање права детета у доба КОВИД-19 – здравство, социјална заштита, образовање, култура; Мере штедње не смеју да утичу на услуге које се тичу деце и заштите права детета, посебно у време епидемије;
5. Непходна константна и континуирана подршка родитељима/старатељима, као првом нивоу подршке деци у доба пандемије;
6. Повећати превентивне, али и мере интервенције у области заштите менталног здравља деце и младих;
7. Радити на превенцији и елиминацији дискриманције деце, са посебним акцентом на угрожене групе (ромска деца, деца са сметњама у развоју, деца на институционалном смештају...). У доба пандемије неопходна је посебна брига о спречавању дискриминације у образовном систему кроз омогућавање сваком детету неопходне материјалне и техничке подршке у онлине образовању;
8. Ојачати подршку социјалним услугама за породице, поготово из рањивих група, са акцентом на онлајн формате доступне свима и у сваком тренутку;
9. Хитна друштвена и системска реакција на горуће проблеме који погађају децу – насиље, сиромаштво, неопходна је упркос пандемији;
10. Радити на јачању система подршке и алтернативним системима смештаја за децу са сметњама у развоју као и младих из рањивих категорија, уз додатну подршку у доба пандемије док су део институционалне заштите;
11. Радити на унапређивању и јачању дијалога између владиног и цивилног сектора, у смислу боље координације у горућим темама везаним за остваривање права детета у доба пандемије;
12. Континуирано радити на подизању свести најшире јавности о важности поштовања права детета, како у редовним, тако у ванредним околностима;
13. Континуирано укључивати децу у теме које их се тичу, упркос пандемији КОВИД-19 и тиме смањити њихов осећај изолованости – повећавање нивоа свести о важности партиципације, како код опште јавности, професионалаца који на свим нивоима раде са децом, тако и код доносиоца одлука; Неопходност укључивања препорука деце и њихових породица у одлучивању Кризног штаба.

14. Потребно је да медији воде рачуна о начину извештавања о пандемији, не упирући прстом на децу као „опасне преносиоце“ и не распирују већ постојећу бригу и стрепњу.

15. Неопходно је досадашње искуство из пандемије инкорпорирати у научене лекције кроз протоколе и процедуре (како кроз владин, тако невладин сектор), зарад боље и ефикасније заштите деце и њихових права у сличним кризама.

Јавна девата у целости је доступна на следећем линку: [ЛИНК](#)

ЧЕТВРТАК, 7. октобар, 13:00-14.30 сати, Скупштина града Београда

ДОДЕЛА НАГРАДА „НЕВЕН“ И „ДОБРА ИГРАЧКА“

Свечаност поводом доделе књижевне награде НЕВЕН, **одржана је 07. октобра у 13 сати у Свечаној сали Скупштине града Београда.**

У име покровитеља, свечаност је отворила Милка Миловановић Минић, државна секретарка Министарства за бригу о породици и демографију и том приликом поздравила све присутне и указала да је најбитније стално подстицање стваралаштва за децу и подршка да се она афирмишу.

Затим се присутнима обратио Младен Весковић, виши саветник Министарства културе и информисања. У име организатора реч је имала Ива Ераковић, директорка Пријатеља деце Србије, која је истакла да одговорност за развијање креативних и културних навика код деце припада старијима.

„Невен“ је најстарија и назначајнија награда из области стваралаштва за децу у Републици Србији а додељује се за белетристику, илустрацију књиге/сликовнице и популарну науку. Установљена 1955. године у организацији Пријатељи деце Србије, ова награда подстиче стваралаштво за децу, афирмише ауторе и најуспешнија остварења за децу. Додељује се сваке године за издања штампана у претходној години. Награду чине повеља чији је аутор Душан Петричић и новчани износ од 50.000 динара. Награда „Невен“ додељује се сваке године за издања штампана у претходној години. На овогодишњи конкурс стигло је **33 наслова намењених деци и младима, из 16 издавачких кућа.**

Жири за белетристику у саставу Јелена Панић Мараш – председница жирија, Бранко Стевановић и Душан Поп Ђурђев одлучио је, да у конкуренцији **23 наслова**, награду **„НЕВЕН“ додели ПЕЋИ ТРАЈКОВИЋУ** за књигу **„Ево зашто гавран личи на сто“**, издавача **„Беосинг“ Београд.**

У категорији популарна наука стигло је **5 књига**, а чланови жирија у саставу Јелена Панић Мараш, Душан Поп Ђурђев и председник жирија Слободан Бубњевић изабрали су књигу **„Јевреји у Београду“** у издању издавача **„Креативни центар“**, ауторке **ЧЕДОМИЛЕ МАРИНКОВИЋ.**

Најбољи илустратор је **ДУШАН ПАВЛИЋ** за илустрацију серијала књига „**ОКЕАН ОД ПАПИРА**“, одлучио је жири у саставу Моника Ланг, Мања Радић Митровић и Славимир Стојановић – председник жирија.

Признање и могућност коришћења знака **Добре играчке**, ове године припали су: **Увознику Zomexd.o.o.** за конструктор **Магнетна котрљајућа путања**, **Произвођачу Драгољубу Кнежевићу** за **Дрвену слагалицу**, и **Умак М д.о.о.** за **Бајковиту игру равнотеже**.

Председници жирија су се обратили присутнима и доделили награде добитницима, који су такође поделили своје изазове и импресије у стварању награђених дела.

Покровитељи су Министарство за бригу о породици и демографију и Министарство културе и информисања.

Пријатељи награде су Скупштина града Београда, Модна кућа „Мона“, и Књиговезница „Которчевић Бранко“.

- **ПЕТАК, 08 октобар 2021.**

YouTube канал Пријатеља деце Србије
ФЕСТИВАЛ ДЕЧИЈЕГ СТВАРАЛАШТВА

Пријатељи деце Србије, у сарадњи са Пријатељима деце Београда организовали су Фестивал дечјег стваралаштва током трајања Дечије недеље, која се ове године одржавала од 04.10. до 10.10.2021. године.

Фестивал је одржан у петак, 8. октобра, а у складу са тренутном епидемиолошком ситуацијом “online”, на YouTube каналу Пријатеља деце Србије, а .

Програм је конципиран тако да промовише и афирмише право на игру, стваралаштво, културу и креативност, квалитетно провођење слободног времена, изражавање способности, знања и вештина сваког детета, без обзира на узраст уважавајући различита дечија интересовања.

Фестивал је био и прилика за представљање активности које доприносе остваривању права детета у инклузивном окружењу, њиховој пуној партиципацији и интегрисању, са акцентом на право на игру и стваралаштво, квалитетно слободно време и рекреацију.

Програм је реализован под покровитељством Министарства за бригу о породици и демографију.

У програму су учествовала деца из свих делова Србије, а на мејл адресу Пријатеља деце Београда приспело је 45 видео снимака деце и младих у максималном трајању од 3 минута.

Стручни жири у саставу: Светлана Сретеновић (дипломирана глумица и драмска педагошкиња), Илеана Милић Милутиновић (дипломирана музичарка, соло певачица и

мастер културолошкиња) и Тања Дамјановски (самостална балетска уметница и менаџерка у култури) је обавио жирирање радова 30. септембра 2021. године, оценио пристигле кратке видео филмове и доделио награде у пет категорија: музичка категорија, плесна категорија, мешовита категорија, драмска категорија и категорија драмских видео перформанса. Додељено је укупно 16 награда.

Видео запис који је садржао све приспеле кратке видео филмове је 8. октобра представљен на YouTube каналу Пријатеља деце Србије као и на друштвеним мрежама Пријатеља деце Београда и Пријатеља деце Србије.

Награђени кратки видео филмови:

У музичкој категорији:

Прва награда: Школски оркестар “Brailltones”, Школа за ученике оштећеног вида “Вељко Рамадановић”, Београд

Друга награда: ОШ “Свети Сава” Врчин, Београд

Друга награда: Оркестар Основне школе “Раде Драинац”, ОШ “Раде Драинац”, Београд

Трећа награда: Маријине совице, ОШ “Десанка Максимовић”, Београд

У плесној категорији:

Прва награда: Диоген, Основне школе општине Сурчин, Београд

Друга награда: Одељење 3/3, ОШ “Драгојло Дудић”, Београд

У мешовитој категорији (музичко-сценско-играчка):

Прва награда: Ћирилци 2/4, ОШ “Ћирило и Методије”, Београд

Друга награда: Хипхопери из Станчића, ОШ “22. децембар” Доња Трепча, Чачак

Трећа награда: Ученици 4/2 “Само рата да не буде”, ОШ “Јован Дучић”, Београд

У драмској категорији:

Прва награда: Продужени боравак “Наша бајка”, ОШ “Јелена Ћетковић”, Продужени боравак “Наша бајка”, Београд

Друга награда: Драмска секција – Зона Замфирова, ОШ “Дргојло Дугић”, Београд

Трећа награда: Дисовци, ОШ “Владислав Петковић Дис”, Београд

У категорији драмских видео перформанса:

Прва награда: Ученици четвртог разреда, ОШ “Милорад Мића Марковић”, Београд

Друга награда: ОШ “Ђуро Стругар”, Београд

Трећа награда: 2/4, ОШ “Ћирило и Методије”, Београд

Трећа награда: Маријине совице, ОШ “Десанка Максимовић”, Београд

За реализацију програма урађени су и обезбеђени:

- награде за учеснике који су освојили неко од прва три места у свакој категорији
- дипломе за све награђене учеснике

СУБОТА, 9. октобар – јавна национална онлајн кампања

МОСТОВИ МЕЂУ ГЕНЕРАЦИЈАМА - Деца старима: „Стручњак за новотарије“

- **Размена стваралачких искустава кроз активности деце и старих**

„Мостови међу генерацијама“ је програм који традиционално промовише и развија међугенерациску солидарност и културу толеранције и сарадње, а код деце и младих подстиче поштовање животног искуства старих суграђана/ки. Ове године, да би се спречио сваки здравствени ризик по најстарије грађане, Пријатељи деце Србије расписали су онлине конкурс за достављање кратких видео материјала на којима деца објашњавају савремене феномене (интернет, јутјуб, воцап, вајбер, стикери, сленг, видео позиви, интернет претрага) старима. На овај начин, заменом улога, приказали смо да су деца компетентна да своја знања, вештине и вредности пренесу одраслима. Такође, старији грађани – који се масовно осећају искључено из најсавременијих трендова, упознати су са могућностима које им иновације пружају, а у складу са њиховим потребама. Конкурс су испратиле многобројне образовне институције, а најзанимљивије материјале смо објавили на својим каналима и сједињене ћемо их упутити Геронтолошким центрима.

НЕДЕЉА, 10. октобар, јавна национална онлајн кампања

Национална он-лине кампања: „Желим да разумеш“

Као подршка пуном остваривању дечијих права у Србији реализована је онлајн национална кампања „Желим да разумеш“. Циљ кампање је био да прикаже шта је деци важно, да приближи дечију перспективу одраслима. Садржај је постављан на друштвене мреже са хештегом #zelimdarazumes. На конкурс је пристигло преко 100 радова деце и одраслих из вртића, основних и средњих школа, балетских школа, едукативних центара... У креирању порука учествовало је преко 700 деце, а само преко наших друштвених мрежа ове радове је директно прегледало 20.000 грађана. На овај начин сви заједно

промовисали смо значај међусобног разумевања, дијалога, повезивања и сталне бригае о остваривању права детета.

Жири у саставу: Јелена Стојиљковић, председница жирија, педагошка саветница, професорка српског језика и књижевности; Весна Петровић Урошевић, чланица жирија, психолошкиња, председница управног одбора Пријатеља деце Србије и Ива Ераковић, чланица жирија, дипл. новинарка, директорка Пријатеља деце Србије наградили су :

1. место Балетска школа: „ Лујо Давичо“; Београд
 2. место: Ученици ОШ „ Радоје Домановић “ из Ниша
 3. место: Огњен Вучетић, 3. разред, ОШ „ Душко Радовић“, Нови Београд
 3. место: Вртић „Прво другарство“, Батајница
- Победници конкурса награђени су књигама и дипломама.

Реализација Програма Дечје недеље на локалу

Дечија недеља је манифестација која обједињује све актере локалних заједница и као и до сада обележена је широм Србије. Ову манифестацију подједнако препознају као важну и деца и млади, али и одрасли. У многобројне програмске активности укључиле су се сем локалних самоуправа и организација Пријатеља деце Србије и: школе, предшколске установе, као и остале релевантне институције образовања, културе, социјалне заштите (библиотеке, читаонице, галерије...), као и организације цивилног друштва. Партиципација деце и младих у програмима и активностима Дечије недеље је једна од најважнијих програмских циљева и примера добре праксе, који и даље треба равијати. Локални медији су се изузетно ангажовали у преношењу активности Дечије недеље.

Представници локалних самоуправа у сарадњи са локалним организацијама Пријатеља деце и другим партнерима, о реализацији програма Дечије недеље послали су Пријатељима деце Србије наративне извештаје који показују да је централна тема препозната и програмски подржана. Извештаји су анализирани зарад програмског унапређивања Дечије недеље, као и уочавања других важних тема.

Административни послови

Административна задужења у Дечијој недељи везаних за Уредбу Владе Србије, (израда, штампа и дистрибуција промотивног материјала и поштанских марака, израда, штампа и дистрибуција доплатних марака, дистрибуција комплетног пропагандног материјала и доплатних марака свим школама и локалним самоуправама у Србији, министарствима,

установама културе...), су обављена на време и на устаљено најрентабилнији и најефикаснији начин. Приметно је поскупљење одређених услуга из ове ставке буџета, али је било могуће уклопити их у планиране трошкове.

Пријатељи деце Србије су уз подршку Министарства за бригу о породици и демографију и ове године успели да обезбеде бесплатне сале за програме, као и учешће великог броја ангажованих особа и услуга у Дечијој недељи, на волонтерској бази. Ове године Дечију недељу су подржали: Народна скупштина РС, Скупштина града Београда, Модна кућа МОНА, Књиговезница „Которчевић Бранко“...

У реализацији програма показан је квалитетан ниво сарадње са јавним, цивилним, али и приватним сектором.

Медијски извештај

Присутством својих новинара и репортера у току Дечје недеље, активности су испратиле националне новинске агенције, и следеће медијске куће: „Политика“, „Радио телевизија Србије“, „Радио Београд“, „Радио-телевизија Војводине“, „ТВ Пинк“, „ТВ Наша“, „Новосадска ТВ“, „Данас“, ТВ Н1, РТВ Студио Б“, „ТВ Sky“, „Инфобиро“, многобројни национални и локални часописи, као и велики број локалних штампаних и електронских медија који су испратили дешавања у Дечијој недељи у својим локалним заједницама. Програм је представљен и на сајтовима Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Народне Скупштине Републике Србије и Скупштине града Београда. Интернет портали су кроз десетине чланака испратили догађаје. На сајту Пријатеља деце Србије и нашим странама на интернет друштвеним мрежама вођена је кампања промовисања централне теме Дечије недеље, пре, за време, као и након манифестације, као и свих пратећих програма и конкурса. Пријатељи деце Србије су фотографисали и снимали све догађаје централног програма Дечје недеље.

Ово су неки од линкова:

<https://www.youtube.com/watch?v=ctd368QbNyg>

<https://www.youtube.com/watch?v=HDVN6ISWZXA>

<https://www.youtube.com/watch?v=rkLt38f1GBE&t=1359s>

ЗАКЉУЧАК

Чланови радне групе формиране за спровођење Дечије недеље 2021. сагласни су да су општи циљеви манифестације постигнути и да је остварена намера да се акценат стави на анализу стања дечјих права у Србији и њихову примену у укупном корпусу. У квантитативном и квалитативном смислу урађено је више активности него што је програм

предвидео, а преузети задаци обављени су на време, одговорно, квалитетно и креативно. Чланови Радне групе су поново констатовали да се административни и материјални трошкови и даље повећавају, што намеће разматрање реконципирања одређених програмских решења, али и потребу за тражењем нових пријатеља манифестације.

Пријатељи деце Србије, са мрежом локалних организација Пријатеља деце и свим другим сарадницима из јавног и цивилног сектора наставиће да раде на промишљању и подизању нивоа програмског квалитета и видљивости саме манифестације, уз традиционалну подршку Министарства за бригу о породици и демографију и других релевантних институција. У складу са својом мисијом и визијом континуирано и квалитетно ћемо се бавити промоцијом и заштитом дечјих права у најширем друштвеном контексту, као и подизању друштвене свести о важности ове теме.

A 2. КЊИЖЕВНА НАГРАДА „НЕВЕН“

Описано у ставки А1

A 3. ПРИЗНАЊЕ ДОБРА ИГРАЧКА

Описано у ставки А1

A 4. ПРИЗНАЊЕ МАСЛАЧАК

Описано у ставки А1

A 5. БЕЏЕВИ И ДОБРОДОШЛИЦЕ ЋАЦИМА ПРВАЦИМА

Ова национална акција реализована је на основу дугогодишњег искуства, а комплети су припремљени и дистрибуирани према примљеним наруџбинама заинтересованих основних школа и локалних самоуправа.

Као и сваке године, беџеве и афише са текстом у виду добродошлице ђацима првацима осмислили су и дизајнирали, добитници награде „Невен“ из претходне године. Текст Добродошлице преведен је на румунски, русински, мађарски, словачки и ромски језик.

Штампано је 6.000 комплета беџева и афиша са добродошлицом од чега је продато 5.046 комплета, док је остатак подељен гратис, школама, организацијама које се баве децом и дечијим болницама, као и учесницима сајмова и промоција на којима је ПДС учествовао.

A 6. ТАКМИЧЕЊЕ ЗА НАЈБОЉУ ДЕЧЈУ КАРИКАТУРУ „МАЛИ ПЈЕР“

У 27. години постојања „Малог Пјера“, осма је година како се ово такмичење налази у Календару такмичења и смотри Министарства просвете, науке и технолошког развоја, а на иницијативу и у организацији Пријатеља деце Србије. Такмичење је на овај начин постало национално и обухватило је изузетно велики број учесника.

На овогодишњем националном конкурс, учествовало је преко 8.000 основаца из целе Србије. После школских, општинских, дошла су и окружна такмичења, а ове године

одржано је 17 окружних/градских такмичења. На финалну - републичку селекцију упућено је 354 дечја рада.

Стручни жири у саставу: Тошо Борковић, карикатуриста и председник жирија, Горан Дивац, карикатуриста и Александар Загорац, наставник уметничке групе предмета и селектор и куратор изложбе - одабрао је за онлајн изложбу колекцију од 70 дечјих радова. Стручни жири наградио је 19 аутора из Ниша, Прокупља, Панчева, Лучана, Београда, Пирота, Шапца, Нове Пазове, Богатића, Трешњевца...

Карикатуре ученика основних школа из целе Србије најчешће су инспирисани темама везаним за породицу, школу, спорт, културу, заштиту животне средине, али и негативним појавама у друштву као што су апатија, насиље, отуђење, корупција, кич... Ове године, велики број карикатура односио се на актуелну пандемију КОВИД-19 и начин на који се деца са њом носе.

Такмичење "Мали Пјер" доприноси увођењу иновација у наставни програм и ваннаставне, слободне активности ученика у програму ликовне културе, а својим порукама и темама подстиче ученике да унапреде своју креативност и да путем карикатуре на занимљив и инвентиван начин изразе своје ставове и виђења појава и изазова у друштву, школи, породици...

Градска и општинска такмичења организовала су општинска и градска удружења Пријатеља деце, активи наставника ликовне културе у сарадњи са школским управама и колегама из цивилног сектора. „Мали Пјер“ подржавају Министарство просвете, науке и тех. развоја и Министарство културе и информисања.

Такмичење је реализовано у 17 округа, а на републичку селекцију се пласирало чак 354 рада

Б. ПОСЕБНИ ПРОГРАМИ И АКТИВНОСТИ

Б1. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ГРАНТ – Заједно за активно грађанско друштво (Швајцарска агенција за развој, Хелветас, Грађанске иницијативе)

Пријатељи деце Србије су на **Позив за доделу институционалних грантова** у оквиру пројекта „Заједно за активно грађанско друштво – АСТ“, који финансира Влада Швајцарске кроз Швајцарску агенцију за развој и сарадњу (СДЦ), између преко 250 пријављених организација изабране у 30 које су подршку и добиле.

Овај Позив за Институционалне грантове пружа организацијама грађанског друштва (ОГД) прилику да добију финансијску подршку за институционално оснаживање, да развију и ојачају капацитете за успостављање и јачање веза са грађанима. Изградња и развој капацитета обухвата групне обуке и индивидуално менторство који ће имати за циљ да олакшају и унапреде организациони развој као и да омогући веће повезивање са грађанима/кама и ширење друштвеног утицаја у темама од значаја за локалне заједнице.

ПДС је у првој години пројекта развио нови Стратешки и Комуникациони план, трансформисао свој рад на програмским принципима, кроз тренинге оснажио тим младих активиста ПДС-а, унапредили смо сајт ПДС-а укључујући превод сајта на енглески језик. АКТ пројекат је финансијском подршком дела личног дохотка, кирије и комуникација подржао и одрживост сталних програма ПДС-а.

У другој години пројекта, предвиђено је да се кроз АКТ пројекат оснажи 10 локалних организација Пријатеља деце, изради фандрејзинг стратегија и изради начин праћења базе подршке.

Б2. Нисам роба, нисам мета – заштитимо децу у медијима (Београдска отворена школа)

Остварен општи циљ: Спречавање злоупотребе деце у медијима као тема на нивоу превенције и интервенције добила нове савезнике у деци, родитељима и наставницима кроз њихово директно укључивање и ангажовање у кампањи, уз повезивање са другим актерим (медијске куће, новинска удружења, новинари, уредници...).

Остварени специфични циљеви:

- Деца, родитељи/старатељи и наставници информисани и боље разумеју проблем злоуп. деце у медијске сврхе; развили компетенције за спречавање и интервенцију као и вочдог приступ проблему; нови садржај сајта децаимедији.цом намењен деци;
- Повезали смо наведене циљне групе са свих релев. актерима и надлежним институција ма за ефикасније и оштрије деловање поводом медијских злоупотреба деце;
- ОЦД који раде са децом и родитељима и најшира јавн. оснажени за препознавање и начин интервенције код злоуп. деце у медијима.
- Деца – представници партиципативне Групе 10 и Савета деце и младих ПДС-а у сарадњи са Панелом младих Заш. грађана (27 деце) су директно укључени кроз тренинг и учествовали у креирању кампање, Реализован је и филм “Медији у Србији из угла деце и младих” који садржи прпоруке активиста упућене деци, роситељима и медијима. Директно и индиректно су укључили још минимално 300.000 вршњака (кроз друштвене мреже, блогове, предавања...);
- Укључено директно 212, индиректно минимално 500.000 родитеља (кроз друштвене мреже, сајтове Пријатеља деце Србије медијске наступе, онлине конференције и радионице, нови садржај сајта decaimediji.com намењен родитељима);
- Обухваћене све основне и средње школе у РС кроз достављање комплетног еду. пакета за наставнике и ученике (1648 школа), нови садржај сајта decaimdiji.com намењен наставницима;
- О току кампање редовно смо обавештавали све актуелне актере, а планирамо да и сумиране препоруке (које још увек пристужу) упутимо свим медијским кућама у Србији,

представницима УНС-а, НУНС-а, РЕМ-а, Савета за штампу, Мин. културе и информисања, Одбора за права детета НС, Савета за права детета Владе РС, Заштитника грађана.

-Пријатељи деце Србије писменом жалбом реаговали на кршења права детета у медијима против 8 медијских кућа, а за 5 медијских кућа жалба од стране савета за штампу проглашена основаном и предузете предвиђене мере, 1 жалба решена је договором и јавним извињењем портала.

- Још 6 (шест) медијских кућа + Прво новинско удружење НУНС потписало Меморандум о разумевању и прихватању Правилника против злоупотребе Деце у медијима деца и медији, а још 4 медијске куће су управо у процесу потписивања.

Б3. “Боримо се за планету! – деца и млади активисти за заштиту животне средине” (Европска омладинска фондација Савета Европе).

Овај пројекат имао је за циљ оснаживање деце и младих (средњошколског узраста) да делују као активисти за заштиту животне средине, што се остварило кроз реализацију локалних посета у 5 локалних заједница у Србији (Лесковац, Димитровград, Ниш, Панчево, Бајина Башта) и шестодневни камп о заштити животне средине одржан у Новом Саду.

Као један од кључних резултата пројекта деца и млади су произвели публикацију о активизму деце и младих у области заштите животне средине, која је доступан за преузимање на нашем сајту: [ЛИНК](#)

Пројекат има снажну креативну компоненту, како бисмо истражили различите начине за подстицање креативних приступа у активизму за заштиту животне средине код деце и младих.

Б4. НОВИ ПОЧЕТАК ЗА НОВЕ БЕБЕ (P&G)

Пријатељи деце Србије у сарадњи са компанијом P&G и њиховим брендovima Ариел и Ленор у 2021. су спровели другу фазу хуманитарне акције опремања породилишта у Србији новим постељинама за новорођенчад. У 2020. је опремљено 12 породилишта, а у 2021. још 16 породилишта са укупно 5.842 постељина за бебе.

Пријатељи деце Србије су у овој акцији мапирали потребе свих породилишта, извршили набавку постељиница по жељеним димензијама и бојама и транспортовали на праг сваког породилишта.

Б5. ТОПЛИ ОБРОК ЗА СВАКО ДЕТЕ (P&G)

Пријатељи деце Србије у сарадњи са компанијом P&G и њиховим брендом Фери, у 2021. спровео акцију организовања и набавке 5.000 топлих оброка за децу кориснике Свратишта за децу Београд.

Б6. ХИГИЈЕНСКА СРЕДСТВА ЗА НАЈУГРОЖЕНИЈУ ДЕЦУ (P&G)

У сарадњи са компанијом P&G, ПДС је постао носећа тачка расподеле хуманитарне помоћи за најугроженију децу и породице – снабдевајући их средствима за општу и личну хигијену, широм Србије.

ПДС је у току 2021. године уз велику подршку волонтера поделио 70 палета помоћи, а корисници помоћи су 15 организација са око 10.000 корисника. Акција је настављена и у 2022. години.

Б7. Онлајн Конференција „Како подржати ментално здравље деце у доба КОВИД-19“, Светски дан детета 2021. (Народна скупштина)

Кабинет председника Народне скупштине Републике Србије и Пријатељи деце Србије, организовали су дигиталну седницу представника и представница ученичких парламената, наставника и директора школа и народних посланика, поводом Светског дана детета, у петак 19.11.2021, према следећем дневном реду:

Опис тока седнице

Председник Народне скупштине Републике Србије и председник Одбора за права детета Ивица Дачић уводним обраћањем отворио је онлајн седницу и том приликом рекао: "Ово је прилика да заједно, свако из свог угла, укажемо како најбоље подржати ментално здравље деце у доба ковида 19", рекао је Дачић и позвао младе да слободно кажу своје мишљење, изнесу искустава и своја виђења о тој теми.

Како је рекао, полазећи од тога да се деца и млади суочавају са бројним тешкоћама и проблемима проузрокованих променама услед пандемије, које се одвијају великом брзином у свим сегментима друштва, потребно је, осим очувања телесног здравља, оснажити и ментално здравље деце.

"Изазовне околности у доба ковида преокренуле су живот деце и младих, стварајући реалну бригу за њихово ментално здравље, а прекинуте рутине, образовање, рекреативне активности, као и забринутост за приходе и здравље породице, довеле су до тога да се многи млади осећају уплашено, љуто и забринато за своју будућност", указао је Дачић.

Представница Савета деце ПДСа, Мина Ивковић, председавала је седницом, као представница деце.

Дејана Костадинова, директорка УНИЦЕФа у Србији, представила је програме УНИЦЕФа за подршку менталном здрављу деце и младих, истакла уочене додатне проблеме током пандемије, међу којим и повећана искљученост иначе маргинализоване популације деце и младих као и оних у ризику од искључивања, као што су деца и млади са села којима је школа значајан а многим и једини облик социјализације. Такође, врло често опремљеност уређајима и приступ интернету нису били на адекватном нивоу, што је додатни фактор искључивања деце из вршњачке групе.

Директорка Пријатеља деце Србије (ПДС), такође се обратила и пожелела добродошлицу учесницима, из угла организатора, те поделила искуства ПДС-а када је у питању подршка деци и младима у област менталног здравља.

Народни посланици су охрабрили децу да им се обрате ако имају неки проблем, указали су на то да је додатно оптерећење за децу што при суочавању са проблемима због тога осећају и срам, што их као и стид у вези са изражавањем осећања, спречава да о проблемима говоре.

Представници из редова стручних служби у школама су рекли да на жалост све последице пандемије могу бити сагледане тек кад се она заврши и то након неколико година, те да ће за многу децу подршка каснити или изостати.

Деца су у великом броју истакла да осећају, а примећују то и код вршњака, повећану анксиозност у вези са загађењем ваздуха и околине, које је приметно последњих година, забринуте су за своје здравље и здравље своје породице и пријатеља, као и за будућност.

Наставници и деца су сагласни у томе да се током пандемије често мења облик рада у школи, што је велики разлог лоших оцена, деца не могу да савладају градиво, а ученицима прве године средње школе ово је посебно тешко, јер је то транзицијска година.

Наведен је пример добре праксе је састанак који је организовао Гимназија "9.мај" из Ниша која је организовала састанак стручњака и родитеља и тако су заједно размотрили ситуацију и договорили се како да реагују. Управо таква индивидуализација општих мера и препорука ка специфичним потребама сваке заједнице јесте пожељна и даје најбоље резултате. Школа је укључила и психијатре и психотерапеуте у подршку деци.

Једна девојчица из основне школе из Винче, рекла је да су деца која су и пре пандемије била у лошем менталном стању, да ли због тешке ситуације у оквиру породице или неке трауме, додатно погођена. Према њеним речима пандемија их је ставила у положај тишине, немају храбрости да кажу да имају проблем, осећају се усамљено без икога на овом свету, у свакој школи потребан је неко одрастао ко ће да води рачуна о томе да примети кад ученици имају проблем.

Психотерапеуткиња Ангелина Пекић из „ЕдуЛинка“ је истакла да је уочена злоупотреба анксиолитика и других лекова које родитељи по слободној процени дају деци. Наглашен је и проблем положаја струке за пружање психолошке помоћи, а то је да обука много кошта и дуго траје, а од њих се очекује да константно пружају своје услуге бесплатно.

Потребна је већа доступност психотерапеута па и дечјих неуропсихијатара у систему здравствене заштите, закључак је учесника.

Због мањка услуга, деца су принуђена сама себи да помажу, окрећу се интернету, а фали им животног искуства да раздвоје стварну помоћ од преваре и погрешне праксе,

злоупотребе путем интернета су честе, предатори и манипулатори вребају зарад увлачења у неки облик експлоатације деце.

Потребно је повећати број саветовалишта за децу и број запослених у постојећим, не би смело да буде компликованих процедура за децу када им је потребна помоћ, то може да их одврати јер је ионако потребно доста храбрости да уопште потраже помоћ.

Девојчица (основношколски узраст): "Код нас у одељењу има девојчица која слабије говори, нема помоћ логопеда и она се затвара у себе, зашто барем једном месечно не дође стручни радник да помогне таквој деци"?

Ученица једне средње школе из Пирота је рекла: "Моја сестра има 10 година, у лошем стању је од како је почела пандемија, не присуствује настави због астме, ретко се виђа са друштвом. Није прихваћена од стране вршњака, а од "lockdown"-а је све кренуло низбрдо за њу. Такође, загађење јој као астматичару јако смета, стално користи пумпицу, инхалатор, то је огроман проблем за све хроничне болеснике."

Ученица из Лебана је нагласила: "Немамо где да се заиста информишемо, са 17 смо деца а са 18 смо одрасли, да смо се упознали са тим питањима као млађи то би нам значило, да се све те информације нађу на једном месту, а да то буду проверене информације" (осврћући се на систем подршке деци).

Ива Иванишевић, ученица средње медицинске школе из Новог Сада истакла је да је пандемија утицала да немају праксу у задовољавајућим условима, што је посебно важно за образовање здравствених радника и због чега се брину да њихове компетенције нису на нивоу који је потребан, што сматрају великим проблемом.

Јана, ученица гимназије из Враћа: "И пре пандемије, ментално здравље је било угрожено али се није причало о томе, што се више родитељи, околина, медији плаше то се више и деца плаше, потребна нам је подршка када смо изоловани, важно нам је да се дружимо, битно нам је да се скупљамо у групе. Школски психолози и педагози нису доступни јер су преоптерећени послом".

Андрија из Прве нишке гимназије уочава да је огроман извор стреса начин на који се оцењивало током пандемије, ученици су преоптерећени, услови се мењају, а наставници као да то све не узимају довољно у обзир.

Већи број деце се сагласио и надовезао констатацијом да се у школама често не поштује правило о ограниченом броју тестова, испитивања и писмених током једне недеље, а нека деца су рекла да „некако као да се ништа не ради један период а онда се сви сете у последњи тренутак и задају превише градива да се научи, "нико нас не учи, само нас оцењују" а чуло се и "једино су оцене важне, знање није важно".

Деца су навела да приступ интернету као модерном извору информација треба да буде на нивоу људског права, као у Финској, а да се то поготово осетило за време пандемије.

Директорка УНИЦЕФа је на крају рекла да је све саслушала и подвукла везу између здраве животне средне и физичког и психичког здравља јер ако ваздух није здрав, онда деца не

могу да бораве напољу и рекреирају се, буду физички активна итд, што додатно утиче негативно на њихово здравље.

Директорка Центра за права детета, Јасмина Миковић, између осталог се осврнула на недостајуће правне акте у Србији у области заштите права детета попут Националног плана акције за децу, који је истекао још 2015. године.

Филип Јанковић, омладински активиста, предложио је да овакви састанци деце и народних посланика треба да постану редовна пракса.

Кључне препоруке

1. Успоставити механизам за стални дијалог деце активиста и народних посланика, чланова Одбора за права детета.

2. Упутити препоруке Министарству просвете, науке и технолошког развоја:

2.1 Начин оцењивања мора да буде подређен главној сврси - стицању знања, супротно од тренутног система који подстиче „учење за оцену“ и као такав креира велики притисак на децу.

2.2. Школа треба да има осим образовне и васпитну функцију, дакле свака школа треба да направи план социјализације и развоја кохезије ученика, јер и то су вештине потребне за живот и треба да су део васпитно образовног система. Развити системе за рефлексију тема од значаја за децу попут утицаја загађеног ваздуха на здравље деце.

3. Повећати број саветовалишта за децу и број запослених у постојећим. У имплементацији и развоју овог циља треба да буду укључени и Министарство здравља и Министарство просвете, науке и технолошког развоја. Деца бораве у школи, тамо треба да им буде доступна подршка.

4. Структуралне препоруке за Владу Србије:

4.1. Уложити у боље услове за стручни развој и рад пружаоца психолошке помоћи (терапеута, психолога и тд). као и у развој установа и начина психосоцијалне подршке деци.

4.2. Уложити напоре за смањење загађења у Србији.

4.3. Развити системе и методе подршке деци коју погађа еко-анксиозност.

4.3. Приступ интернету као модерном извору информација и фактора социјалне укључености, треба да буде на нивоу људског права (пример Финске), пандемија је посебно показала колико је то важно.

Б8. ХУМАНИТАРНА АКЦИЈА „МОЈ ПРВИ НОВОГОДИШЊИ ПАКЕТИЋ“

Хуманитарна акција доделе новогодишњих пакетића је активност коју Пријатељи деце Србије, традиционално реализују уз подршку својих партнера годинама уназад. Ове

године, поделили смо укупно 68 пакетића уз подршку компаније P&G. Пакетиће су примила деца корисници Удружења Аутизам Ваљево.

Сваки пакет направљен је према потребама појединачног детета (узрасту и полу) и састојао се од: 2 зимска одевна предмета (дукс, доњи део тренерке или хеланке), 1 играчке, 1 књиге (поклон Пријатеља деце Србије, комплета кондиторских производа (слатко+слано).

Све припремне активности (набавке, сортирање, паковање) су обављене до 20. децембра, а због епидемијске ситуације сви пакетићи су отпремљени расположивим поштанским/курирским службама. У спровођење активности, сем запослених, било је укључено 8 волонтера ПДС-а.

Остале активности – нови подстицаји и иницијативе

У току ове године, Пријатељи деце Србије су спровели два истраживања међу децом и младима, чији резултати су објављени у различитим медијима, као и на медијским и стручним порталима.

1. “ЈА У ПАНДЕМИЈИ” – проблеми менталног здравља из угла детета
2. Ставови средњошколаца о заштити животне средине!

Саопштењима за јавност обрађали смо се у 2021. три пута, поводом злоупотребе деце у медијима и политичке сврхе.

Пријатељи деце Србије су у 2021. години приложили су две жалбе (поводом различитих написа) Савету за штампу против осам медија због кршења права детета и Кодекса новинара Србије. За сваки наведени случај жалба је усвојена као основана, а медији на предвиђен начин санкционисани.

Извршна директорка организације, ангажовани сарадници и активисти на различите начине били су активни у реализацији програма, учествовали су по позиву или по дужности на различитим стручним скуповима, конференцијама, и другим јавним манифестацијама, као и семинарима и едукацијама од важности за децу и јавно деловање, којим се доприноси заштити, промоцији и остварењу права детета. У 2021. години највећи број оваквих догађаја, због епидемијске ситуације, одржан је у онлајн формату.

Запослени и активисти ПДС-а учествовали су на различитим тренинзима и обукама у области активизма, управљања кампањама јавног заговарања, прикупљања средстава, менаџмента друштвених мрежа и других канала комуникације.

Сарађивали смо са Мрежом организација за децу (МОДС) као и Националном асоцијацијом практичара/ки омладинског рада (НАПОР), са којом смо отпочели процес реакредитације омладинског рада ПДС-а. Радил смо на активностима заступања и заговарања код доносиоца одлука и учествовали у јавним кампањама. Активни смо учесник састанака, радних група и тренинга у како у јавном сектору, тако у цивилном друштву.

Гостовали смо у различитим ТВ и радио програмима, и појавили се као саговорници или реализатори активности које су у више десетина чланака представљени у штампаним медијима.

У току 2021. године установљен је Савет деце и младих са 7 чланова/ца који се у 2021. години састао 2 пута. Чланови Савета на разне начине су били укључивани у активности ПДС-а.

У току 2021. године, били смо видљиви и веома активни на друштвеним мрежама и сајтовима организације (Пријатељи деце Србије и Деца и медији).

У континуитету подносимо конкурсну документацију за предлоге нових пројеката, како код домаћих, тако код страних донатора. У сталном смо процесу организационих и програмских унапређивања, оснаживању младих волонтера, сарадника и стручњака, као и унапређивању програмског рада и пратећих процедура и докумената. У току 2021. године усвојени су Стратешки и Комуникациони план организације за период од 2021-2026. године.

Извештај реализовала:

Ива Ераковић,

Извршна директорка